

BOLU BABALOLA

Liefde in kleur

Hervertellingen van mythische
verhalen uit de hele wereld

'De focus op de empowerment van zwarte vrouwen zal veel lezers van liefdesverhalen aanspreken.'

– USA Today

Een hooggeboren Nigeriaanse godin voelt zich onderdrukt en niet gewaardeerd door haar populaire geliefde; ze verlangt er naar echt gezien te worden.

Een jonge zakenvrouw probeert een grote sprong te maken in haar bedrijf, en een nog grotere sprong in haar liefdesleven.

Een Ghanese activiste wordt gedwongen te kiezen tussen de principes van haar familie of het volgen van haar hart.

Of ze nu bevangen raken door de passie van liefde op het eerste gezicht, of zich realiseren dat eigenliefde belangrijker is: de personages in deze kleurrijke verhalen proberen ieder voor zich te begrijpen waarom de liefde hen zo in haar greep houdt. Door op een speelse manier te wisselen tussen verschillende perspectieven, continenten en historische periodes viert *Liefde in kleur* de romantiek in al haar verschijningsvormen.

Bolu Babalola heeft de mooiste liefdesverhalen uit de wereldgeschiedenis en de mythologie verzameld en ze levendig herschreven. Hoewel haar focus ligt op de magische volksverhalen uit West-Afrika, laat Babalola ook iconische Griekse mythes, oude legendes uit het Midden-Oosten en verhalen uit landen die niet langer bestaan herleven.

OXFAM Novib

BOLU BABALOLA

Liefde in kleur

Vertaald door Dennis Keesmaat
en Lara Visser

UITGEVERIJ ORLANDO | OXFAM NOVIB

© 2020 Bolu Babalola

Oorspronkelijke titel *Love in Colour*

Oorspronkelijke uitgever Headline Publishing Group, Londen

© 2021 Nederlandse vertaling Uitgeverij Orlando bv,

Amsterdam, Dennis Keesmaat en Lara Visser

Omslagontwerp Caroline Young / Headline Publishing Group

Bewerkt door Mariska Cock

© Foto auteur Folaju Oyegbesan

Uitgave in samenwerking met Oxfam Novib

Zetwerk Pre Press Media Groep

ISBN 978 90 831714 0 1

NUR 302

www.uitgeverijorlando.nl

Qşun

Qşun was eraan gewend dat mensen naar haar keken. Vol ontzag, wellustig en nieuwsgierig. Ze voelde instinctief dat mensen hun blik over haar lichaam lieten gaan en zoveel mogelijk informatie probeerden te halen uit haar figuur. Uit haar kin die een beetje naar voren stak, haar armen en benen die slank en atletisch waren, en haar brede, wiegende heupen die zo'n natuurlijke vrouwelijkheid uitstraalden dat die met geen mogelijkheid te bedwingen was. Voor sommigen had het een onweerstaanbare aantrekkingskracht, voor anderen was het een uiting van kracht, iets waar ze vrees en ontzag voor moesten hebben. Als wedstrijdzwemster aan de Ifá Academie vloog ze met een natuurlijke verleidelijkheid door de lucht voordat ze het water indook. Haar prijswinnende ledematen vlogen majestueus door het chloorwater, alsof het de zee was en zijzelf de stroming, de energie en de zwaartekracht van de maan ineen. Ze transformeerde het zwembad in een zonovergoten meer. Hoewel ze zich met een vlijmscherpe snelheid voortbewoog, wist ze haar bovennatuurlijke gave er terloops uit te laten zien. Het was achteloze grootsheid. Ze duwde en trok alsof ze kracht putte uit het water. Toeschouwers kregen dikwijls het idee dat het water louter bestond om haar voort te drijven.

Qşun was eraan gewend een spektakel te zijn, dat mensen

vol bewondering naar haar keken en zoveel mogelijk over haar te weten probeerden te komen op basis van wat ze zagen. En daarom verstopte ze zich zo goed als ze kon en hield ze zoveel mogelijk van zichzelf voor zichzelf. Zwemmen was heilig voor haar, het was alleen jammer dat er publiek bij aanwezig moest zijn. Tijdens wedstrijden sloeg ze geen acht op het geschreeuw vanaf de tribune of de overbodige opmerkingen van haar coach (de coach was slechts decoratie, een symbool dat de macht van de school over Oşun's triomfen representeerde, alsof Oşun toen ze drie jaar oud was niet een droog bassin in een meer had veranderd door erin te dansen). Tijdens die wedstrijden focuste ze op het geluid van het water dat tegen haar huid sloeg, als een hand tegen het strakgespannen vel van een *dundun*. Haar zwemmen werd een dans op het ritme dat ze creëerde met het water. Bij iedere heupdraai sneed een hand door het water totdat ze niet langer een lichaam tussen lichamen was in een kunstmatige waterbak, betegeld en steriel. Nee, zij was hét lichaam, het enige lichaam, vibrerend en zwaar ademend. Tegen de tijd dat de muziek stopte, was ze over de finishlijn, alleen. Het enige wat zij zagen was een geweldige atlete, alleen zij wist dat ze een danseres was.

Oşun was eraan gewend dat er naar haar werd gekeken en dat te negeren. De meeste mensen zouden zeggen dat wanneer ze in het water keken ze zichzelf zagen, maar eigenlijk zagen ze hun reflectie: licht dat werd teruggekaatst. Een reflectie was slechts het water dat een ongewenste indringing afstootte. Water was genereus, maar het wilde vooral met rust gelaten worden. Kom er maar in als je wilt, drink als je wilt, maar staar er niet in zonder je er verder mee in te laten. Maar wanneer Oşun naar de golven keek, zag ze eigenlijk

zichzelf. Haar haar was zacht, donker en golvend, met dikke vlechten die als een enorme vloed opbilden rond haar gezicht. Ze had diepliggende, opvallende ogen die een klein beetje schuin naar binnen stonden, alsof ze te zwaar waren om recht te blijven staan. Ze droegen een te zware last, ze droegen het hele universum, en waren even onpeilbaar als de oceaan. Haar huid was zo diep en glad als een groot meer, waarvan het glinsterende oppervlak een onpeilbare diepte onder zich herbergde, een hele wereld. Het water wenkte haar alsof ze familie was. Ze was hooggeboren, ondoorgrondelijk, onbereikbaar en ontembaar. Men kon van haar genieten, maar haar nooit bezitten. Men kon haar ervaren, maar niet vangen.

Maar Oşun voelde zich gevangen door de blik die nu op haar was gericht. Hij was allesverslindend en drong door tot in haar huid. Ze voelde dat het deel van haar dat ze het diepst had weggestopt zich roerde en naar de oppervlakte werd getrokken. Ze wist niet wat de bron was, maar ze voelde het. Tijdens de viering van het Ojude Oba Festival op de academie zat ze met een handjevol mensen die zichzelf als haar vrienden beschouwden op een groot kleed van dierenhuid palmwijn te drinken uit halve kokosnoten. Haar lippen glommen van de olie van de gefrituurde zoete broodjes terwijl ze naar de festiviteiten keek. De lucht was zwanger van gelach, muziek, de geur van gebakken banaan, geroosterd vlees en gekruide rijst. Zwarte paarden gehuld in kleurrijk leer wiegden heen en weer, hun manen ingevlochten met rode, gele en groene linten, en werden de parade in geleid door de jockeys van de academie, die goed pasten bij de pracht en praal van hun paarden met hun felgekleurde, loshangende *agbada* en *fila*. Ze lieten hun

paarden elegant en bekwaam ingewikkelde figuren uitvoeren, ondanks hun zware, logge kostuums. Dunduns voerden luidruchtige gesprekken met elkaar, georkestreerd door de Tellers, de vermaarde drummersgroep van de academie, die met hun muziek de geschiedenis vertelden en vastlegden. Ze verspreidden nieuws, zorgden voor vermaak en daagden mensen uit met hun schertsende teksten. Ze hadden blote, glimmende bovenlijven en hun armen waren gespannen terwijl ze op het dierenvel sloegen en klopten met zowel hun hand als een stok, waarbij ze steeds noten afwisselden en iedere slag wisten om te zetten in een harmonie. Studenten dansten op het verhaal van de oorsprong van hun dorp, op liefdesverhalen die werden verteld door de cadans, ze lachten, draaiden met hun heupen en lieten met hun stampende voeten rood stof opwaaien. Ze vereerden de goden en godinnen die hun voorgangers waren, zij die tot de hoogste hoogten waren opgestegen. Dwars door al dit vertier heen voelde Oşun die blik op haar huid branden, waardoor haar hart sneller ging kloppen en samenviel met het ritme van de trommels.

De reden waarom Oşun niet wist wie er naar haar keek was deels van praktische aard. Ze kon zich niet omdraaien om te kijken. Haar nek zat vastgepind onder de stevige, gespierde arm van Şàngó, voorzitter van de studentenraad van de Ifá Academie, aanvoerder van de sporters (van alle sporten), aanvoerder van de meisjesversierders (van alle meisjes), wiens charme even vurig was als zijn opvliegenderheid en wiens grijze ogen afhankelijk van zijn stemming oplichtten of donker werden. Het was algemeen bekend dat Oşun de enige was binnen de academie en het hele district die hem kon kalmeren wanneer hij bulderde dat iemand

geen respect had getoond of zijn aangeboren autoriteit in twijfel had getrokken.

Ọşun was de enige die Şàngó's ogen van dichtbij zag veranderen van leigrijs naar zilverkleurig. Ze kon zo een broei-erig gevecht in lopen, waarbij de menigte voor haar uiteenweek, een hand om zijn gespannen kaak leggen en naar hem opkijken. Moorddadig vuur veranderde dan in een verliefde vlam en woedende ademstoten in een zachtjes deinende ademhaling. Dan pakte ze zijn hand en leidde hem uit zijn eigen chaos. Al die meisjes van Şàngó deden er niet toe, want Ọşun wist dat zij meer was dan al die meisjes bij elkaar. Ze waren slechts mindere verschijningsvormen van haar. Er was een goedlachs meisje dat een paar blokken van Şàngó af woonde en met wie hij graag tijd doorbracht. Ọşun vond het niet erg. Ze wist dat wanneer zij lachte – wat zelden gebeurde, maar het kwam voor – haar lach stralend was en net zo intens als de zon als ze op haar hoogst stond. Het kon de mensen om haar heen tot zo'n euforie brengen dat wanneer dat gelukzalige gevoel weer wegebde, het leek alsof ze neerstortten in de diepte van alle wanhoop ter wereld. Ọşun wist niet wat er zou gebeuren als ze lachte. Dat wist ze nooit. Dan was er het meisje dat bij Ọşun in de sterrenkundeklas zat. Şàngó bezocht haar vaak na festiviteiten, wanneer de palmwijn hem lossier had gemaakt. Ze was het soort meisje dat zich gedroeg alsof ze vanaf haar geboorte niet had gedronken en wier dorst alleen kon worden gestild door Şàngó's zweet op haar tong. Ook dat vond Ọşun niet erg. Ze wist dat wanneer zij en Şàngó samen waren, hij in haar verdronk, stierf en weer tot leven kwam, en dat wanneer hun heupen samen op en neer bewogen, ze stormachtige golven veroorzaakten, almachtige, opwindende, angstaanjagende golven.

Ze wist dat ze naar honing en likeur smaakte en dat ze hem zowel verzadigd als onverzadigbaar achterliet, dronken en geheel onderworpen aan haar grillen. Oşun wist dat ze alles had wat Şàngó's hart begeerde, en meer nog. Ze wist ook dat juist dat 'meer' hem angst aanjoeg. Het teveel tergde hem. Ze wist dat wanneer je alles hebt wat je hart begeert, je je soms afvraagt wat je zelf eigenlijk waard bent. Şàngó kon niet goed omgaan met zijn onzekerheden. Hij vroeg zich liever niet af of hij genoeg was voor haar teveel, dus hij moest een balans vinden met slappe aftreksels van haar. Dat vond ze allemaal prima, tot een week geleden, zes dagen voor het Ojude Oba Festival, op het feestje ter ere van de aardereis van haar zus Jemoja.

Het feest werd gehouden in hun dorp en Oşun was het omringende bos ingelopen om zich even terug te trekken. Ze bewonderde haar zus, die een jaar eerder was afgestuurd, maar ze vond haar vaak dominant aanwezig. Als Jemoja lachte, klonk het als golven die stuksloegen tegen de kust, en Oşun voelde zich vaak als de steile, afbrokkelende klif waartegen de golven beukten. De twee zussen hadden hetzelfde gezicht dat in verschillende vormen was gegoten. Oşun vond haar zus een verfijndere versie van zichzelf. Jemoja was langer en sierlijker, terwijl Oşun kleiner was en meer rondingen had, waardoor ze niet voldeed aan het prototypische beeld van een atlete. Jemoja was een ervaren zeevrouw, die tijdens ontdekkingsreizen vaak vloten van dertig of veertig schepen aanvoerde. Ze had de wateren bedwongen, zodat ze nooit kopje-onder hoefde te gaan. Oşun voelde zich zwak omdat zij het nodig had de golven tegen haar huid te voelen. Jemoja maakte zichtbaar waaraan het bij Oşun ontbrak, en hoewel Oşun van haar zus hield en haar zus ook van haar, kon ze er niets aan doen dat ze zich in

vergelijking met haar minderwaardig voelde. De mensen hingen aan Jemoja's lippen en Oşun zag hoe ze haar woorden gebruikten om zichzelf spiritueel te verheffen en hoe ze gecharmeerd waren en zich gesterkt voelden door Jemoja's aanwezigheid. Toen ze dat zag, had Oşun geprobeerd een gesprek aan te knopen op het feest, in een moedige poging het charisma van haar zus te evenaren, maar ze merkte dat wanneer ze mensen aansprak, ze aandachtig keken naar haar bewegende lippen en dat ze met hun ogen volgden hoe haar mond woorden vormde in plaats van dat ze luisterden. Dus liet Oşun de drukte van het feest achter zich en maakte een wandeling door het bos, met als eindbestemming de rivier, een plek waar ze zich vredig voelde. Het kwam als een verrassing toen ze door de bosjes bij de rivierbedding de brede, gespierde schouders van Şàngó zag, die nog geen halfuur daarvoor een stevige arm om Oşuns middel had geslagen, haar tegen zich aan had getrokken en gefluisterd had dat zij zijn grote liefde was en dat hij het vervelend vond dat hij aandacht aan anderen moest schenken, terwijl hij alleen maar bij haar wilde zijn, maar dat hij met een paar van zijn mannen meer bier moest gaan halen bij de verkoper. En nu lag die arm om iemand anders heen. Door takken die leken terug te deinzen van schaamte zag Oşun dat Şàngó's nek gebogen was terwijl hij iets fluisterde in het oor van die Iemand Anders voordat hij er een kus op drukte.

Toen zei hij iets harder: 'Oşun houdt niet van dansen. Ik mis het dansen. Dans met me.'

Şàngó verplaatste zich een beetje en onthulde Oba, zijn voormalige geliefde, uit het pre-Oşun-tijdperk. Haar babyronde ogen waren zacht en dom, ze had een mooi klein bloemvormig mondje en haar middel bewoog met soepele,

respectvolle eerbied terwijl Şàngó haar riep met zijn heupen en stotende bewegingen maakte op de maat van de trommels in de verte. De manier waarop ze haar middel bewoog was beleefd en bescheiden, technisch gezien ritmisch, maar zonder hartstocht. Zelfs tijdens het dansen boog ze voor Şàngó. Oşun rolde met haar ogen. Dit was waar Oşun moeite mee had. Oba was zachtmoedig en irritant lief, een liefde die Oşun klef vond. Ook nadat Oşun met succes Şàngó's aandacht had getrokken, was Oba aardig tegen haar geweest en had ze benadrukt dat ze geen vijandigheid koesterde en dat ze alleen maar wilde dat Şàngó gelukkig was. Oşun had dit buitengewoon belachelijk gevonden en zou meer respect voor het meisje hebben gehad als ze bloedwraak had gezworen en haar als een strijdster recht in haar gezicht had gezegd dat ze hem niet zou laten gaan. Maar het was niet Oba's betrokkenheid bij deze situatie die Oşun zo hard raakte dat ze bijna achteroverviel. Het waren Şàngó's woorden. Hij loog. Oşun was gek op dansen. Zij en Jemoja dansten elke avond bij zonsondergang op het strand, waarbij tromgeroefel opsteeg uit de oceaan en hun gelach samensmolt met het gebulder van de branding. Oşun danste iedere keer wanneer ze in het water was. Ze dacht dat Şàngó dat in ieder geval zag. Het enige wat haar ondanks alles aan Şàngó bond was dat hij haar zág. Ze zagen elkaar. Soms, niet vaak, maar soms wanneer ze samen was met Şàngó voelde ze zich bijna net zoals wanneer ze in het water was. Nu beseft ze dat dat een illusie was. Soms, wanneer je genoeg honger hebt, kun je de smaak van zoet brood oproepen in je mond. Maar het maakt je nog hongeriger en je maag voelt nog leger. En soms weet je niet hoe verstoken van eten je bent, totdat het te laat is.

Na een tijdje zag Oba Oşun tussen de takken door en ze

verstijfde. Şàngó volgde Ọba's blik en zag Ọşun ook, waarop zijn ogen paniekerig begonnen te knippen en een bliksem-schicht over zijn gezicht vormden. Ọşun zag zijn ogen veranderen van zilverkleurig naar leigrijs. Hij deed een stap in haar richting, maar Ọşun stak haar hand op. Ọba leek medelijden te hebben met Ọşun, wat haar misselijk maakte. Dus lachte ze: breeduit, stralend, oogverblindend en angst-aanjagend. Het liet Şàngó de regenwolken aanroepen en de hemel kleurde grijs. Het gaf Ọba het gevoel dat ze kopje-onder ging in de rivier achter haar en ze geen adem kon halen, niets kon zien en niet kon praten. Toen draaide Ọşun zich om en keerde terug naar het feest, alsof er niets was gebeurd. Sinds die dag voelde het voor Ọba alsof het oor waarin Şàngó had gefluisterd verstopt zat met water. Wat ze ook probeerde, ze kreeg het er niet uit. Kruidendokters konden het niet oplossen, priesters waren er bang voor. Het voelde voorgoed alsof ze half was ondergedompeld in de rivier. Sinds die dag was Şàngó te bang om ooit nog met Ọba te praten en durfde hij ook zijn andere meisjes niet langer te bezoeken. Om redenen die Ọşun aan niemand wilde toegeven, niet eens aan zichzelf, bleef ze bij hem. Şàngó vroeg Ọşun nog steeds nooit ten dans.

Hij praatte nu met zijn jongens, terwijl de palmwijn uit zijn beker gutste. Ọşun rolde met haar ogen. Şàngó stond graag in het middelpunt van de belangstelling en trakteeerde zijn publiek op verhalen over sporttoernooien en de plekken die hij had bezocht en geprobeerd te overwinnen toen hij hogerop kwam binnen de academie. Zijn publiek lachte op afroep, als een koor in een lied van vraag en antwoord, en kon alleen maar kruiperige blijdschap laten zien toen Şàngó vertelde hoe een marktman ooit had geweigerd hem een

mantel van leeuwenhuid te verkopen. De man had tegen hem gezegd dat de mantel alleen was bedoeld voor mannen van eer, en dat hij in Şàngó niet genoeg eer zag om deze aan hem te kunnen verkopen.

‘Ik zei tegen hem dat ik ooit over hem zou heersen. Die ouwe gek zei dat hij dat wist. Hij zei dat hij hoopte dat ik genoeg eer zou verwerven om de leeuwenhuid te kunnen kopen en dat mijn rug er breed genoeg voor zou worden. Kun je het je voorstellen? Dat zei hij tegen mij! Ik, die een os op mijn rug kan dragen! Twee ossen! Ik dacht dat hij een grapje maakte.’ Şàngó spuugde op de grond terwijl zijn ogen donkerder dan leigrijs werden bij de herinnering. ‘Dus ik lachte hem in zijn gezicht uit.’

Şàngó’s boze gelach ging gepaard met donder, en na de donder kwam de bliksem.

‘Het enige probleem was dat de leeuwenhuid daarna onder de asvlekken zat. Gekleurd met het bloed van een idioot.’

Zijn publiek barstte uit in spottend gebrul. Oşun werd misselijk.

Ze schudde Şàngó’s arm van haar nek en deed alsof ze de veelkleurige kralen die om haar hals hingen weer netjes op hun plaats bracht. Het gevoel dat ze werd bekeken werd sterker. Ze draaide zich om en tussen de verhitte, dansende lichamen door zag ze een lange, lenige, gespierde figuur, leunend tegen een boom. Zijn armen leken op takken die met elkaar verstrengeld waren tot een boomstam, waardoor het bijna leek alsof hij de spot dreef met de kracht van de kinaboom. Hij at een roosappel, waarbij hij zijn witte tanden eerst in de schil en vervolgens in het vruchtvlees liet zinken, terwijl hij zijn speelse ogen onafgebroken op Oşun gericht hield. Zijn linkeroor glinsterde door het zilveren maantje dat

in zijn oorlel gestoken was en dat goed paste bij de glinstering in zijn ogen. Het was anders dan het licht dat ze in Şàngó's ogen zag, dat karakteristiek was voor hem en zijn grillen. In Şàngó's ogen flitsten bliksemstralen als hij in de stemming was om in haar te verdrinken, maar hij vroeg nooit of hij haar in brand had gezet. De ogen van deze man riepen haar en drongen tot diep in haar door. Hij keek in haar ziel en boog niet. Hij had drie opvallende littekens aan de linkerkant van zijn gespierde borst, striemen waar ze het liefst meteen met haar vingers overheen wilde gaan. Hij glimlachte naar haar alsof hij dat wist.

Geschrokken draaide ze zich weer om. Ze kneepte in de arm van haar zus, die naast haar zat, en trok haar uit het gesprek waarin ze verwickeld was. Jemoja was Oşun's beste vriendin, en ook haar enige vriendin. Ze waren niet alleen bloedverwanten, maar ook met elkaar verbonden door water.

'Kijk langzaam achterom, alsof je iemand zoekt. Weet jij wie die nieuwe lange jongen is?'

Oşun zei 'jongen' om zichzelf te kalmeren en nog een beetje het gevoel te hebben dat ze controle had over deze man, die met zijn blik het deel van haar dat ze diep had weggestopt naar boven haalde en in volle glorie liet opbloeien.

Jemoja knipperde een paar keer met haar ogen, verbaasd dat Oşun het met haar had over dingen waarover normale zussen het met elkaar hadden. Jemoja's kleine zusje was uitzonderlijk mooi, en op een mooie manier uitzonderlijk vreemd. Toen ze ooit eens op een bankje naast het sportveld op school zaten en toekeken hoe Şàngó en zijn jongens een team van een ander district versloegen, had Oşun een wazige blik in haar ogen gekregen en gezegd: 'Wist je dat onweer niet altijd gepaard gaat met regen? Dat is jammer, want

de rivieren horen de donder en zien de bliksem en verwachten gevuld te worden, maar komen bedrogen uit. Droge onweersbuien zijn alleen maar opscheppers. Ze jagen vogels schrik aan en branden bomen plat terwijl de rivier zucht. Ze vergeten dat de rivier de wolken laat ontstaan waaruit onweersbuien worden gevormd.’ Ze hield haar ogen onafgebroken op het sportveld gericht terwijl ze sprak. Vlak daarna scoorde Şàngó het winnende doelpunt.

Jemoja begreep bijna nooit waar Oşun het over had. Ze knikte en glimlachte vaak wanneer Oşun dit soort dingen uitkraamde, omdat ze wist dat welke reactie dan ook een schaduw van ongeduld zou veroorzaken in Oşuns ogen en ervoor zou zorgen dat ze zich snel weer zou terugtrekken wanneer haar intelligente gevoeligheid niet werd beantwoord. Jemoja hoorde bij de oceaan, terwijl Oşun bij de rivier hoorde, maar Jemoja was aards, praktisch, verbonden met de dingen van deze wereld, verbonden met de niet-gezalfde volkeren, zodat ze zich in hen kon inleven en over hen kon moederen. Haar jongere zus was vrij om verbonden te blijven met de hemelen en haar psyche buiten deze wereld te laten verblijven. Jemoja was de wortel en Oşun was de bloesem, die altijd naar de hemel reikte. En dus deed Jemoja alsof ze begreep waar Oşun het over had en deed Oşun alsof ze begrepen werd. Het was een aardig gebaar naar elkaar toe, waar ze allebei profijt van hadden. Maar nu begreep Jemoja Oşun heel goed, en ze was blij. Oşun had meer nodig dan Şàngó. Şàngó wilde zich liever groter voelen met vrouwen die minder sterk waren dan Oşun in plaats van zich aan haar op te trekken. Jemoja deed wat haar gezegd werd: ze draaide zich achteloos om en toen ze zich weer tot Oşun wendde, lachte ze vrolijk.